

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 43. Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 26 October 1856. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. X årgången

Expositionen i Paris 1855. En predikan i ett kapell i svenska Lappmarken, målning af Höckert: Prisbelönt med guldmedaljen.

I 13:de seklet började Sveriges konungar att bland Lapparne låta predika christendomens läror. Börjadt af Magnus Ladulås och Eric af Pommern, fortsattes detta verk med mera allvar af Gustaf 1:ste, fullföljdes med ifver i 17:de seklet af Carl IX, som i likhet med hans efterträdare afsände missionärer till flera trakter af Svenska Lappmarken, och lät der bygga kyrkor. Gustaf Adolf tillade skolor och utgaf på lappska språket flera undervisnings- och religionsböcker.

I Norige började omvändelseförsöken senare, men fullföljdes med mera nit. När Christian IV 1602 begaf sig till Nord-Cap voro Lapparne försänkta i den grofvaste afgudadyrkan. Den konungslige resenären förklarade genom ett påbud, att hvaroch en som blef öfverbevist om att bedriva trolldomskonster och ej ville afstå ifrån sina förvillelser, skulle dömas till döden.

En vördnadsvärd norsk prest, biskop Bredal från Trondhjem, använde för Lapparnes

omvändelse mera evangeliska medel. Han gaf dem nitiska lärare och lät i sitt hus upptaga flera unga Lappar dem han sjelf undervisade och sedan återsände till deras landsmän för att bland dem utbreda christendomens första grunder. Fredric IV inrättade 1707 en särskild missionsanstalt och 1715 stiftades i Trondhjem ett prestseminarium.

För närvarande är omvändelseverket fullbordadt och nu finnas i hela Finmarken och Svenska Lappland prester och kateketer, som gå från koja till koja, från tält till tält, för att upplifva de äldres christendoms-kunskap och undervisa barnen, uppehållande sig en vecka i hvarje by, för att i sina lärjungars hjertan utså undervisningens hellesamma frö. Hvilka försakelser får icke en lappsk prest underkasta sig! Man måste hafva sett det för att kunna göra sig en föreställning derom. Hans aföning är oftast så ringa, att han knappt kan lefva derpå. Några måste tjenstgöra i flera socknar, belägna

30 å 40 mil ifrån hvarandra och företaga hvarje år på bestämda tider långa och besvärliga resor för att döpa barn, viga brudpar, begrafva döda, predika alla Söndagar.

Ifrån sin aflägna vistelseort tillkännagifver presten, några veckor förut, sin ankomst för klockaren vid den kyrka han ernar besöka. Denne meddelar underrättelsen för en lappfamiljs husfader i närheten och denne senare för en annan. Från tält till tält sprider sig småningom nyheten till hela församlingen, som ofta är spridd på ett ganska stort område.

På den bestämda dagen anlända Lapparne från vida skillda håll, än till fots, än i släda, till socknens hufvudort. När presten visar sig, tränga de sig omkring honom, kyssa hans händer, mottaga honom som en älskad fader, den de ej sett på länge. Derefter inträda de andäktigt i kapellet, väl ett fattigt träkapell, illa bygdt, utan prydnader, men likväl ansedt med vördnad och andakt. Männen förblifva stående med sina ludna

mössor på hufvudet, kvinnorna sätta sig på golfvet med barnen på sina knä; men alla afhöra med andakt den undervisning som meddelas på deras språk och uppstämman derefter i psalmsången.

Efter gudstjenstens slut samla lapparne sig åter omkring sin prest; han är deras rådgifvare och skiljedomare. Den ene vill tala med honom om ett tillernadt giftermål, den andre är bekymrad för en tvist, som han vill underställa hans afgörande. En annan har blifvit hemsökt af en olycka och kommer för att hemta tröst. Alla torde väl ej så noga följa hans råd, men alla fråga honom med hjertlighet och afhöra honom med vördnad. Hvad utgången än blir på dessa rådpläningar, är det omöjligt att hafva bevistat dem, utan att länge bevara ett rörande minne af denna fattiga, naiva lappska befolkning; som i alla sina bekymmer, i sin okunnighet och i sitt afskilda läge vänder sig till den, som för densamma är representanten af mensklig kunskap och Guds lagar.

Faktorn i Canton.

Novell.

(Forts. fr. No 42.)

IV.

Några dagar efter detta samtal var Effendons boning tom och en ny agent hade öfvertagit amerikanska kontorets ledning. Faktorn hade försvunnit, utan att någon visste, hvart han tagit vägen. Några påstodo, att han i hemlighet inskeppat sig och återvänt till Amerika; men allmänna meningen var, att han genom en frivillig död gjort slut på sitt lif och sin sorg.

Under det man i faktoriets bråkade sin hjerna häröfver, var Effendon redan på vägen till Peking. Han bar sandaler af rishalm, en spetsig hatt med ett åtta tum bredt brädte och en lång rock af daba, omknuten med en gördel, vid hvilken hängde en knif, en solfjäder och en dosa med vällukter.

Han hade vid valet af klädsel hufvudsakligen haft en correisk köpmans för ögon, för att derigenom rättfärdiga sin främmande hållning och brytning på språket. För att undvika hvarje möte, som kunnat framkalla någon igenkänningsscen, hade Effendon betlutat att sjövägen begifva sig till Peking.

I Nanking intog fartyget en ny passagerare, hvilken liksom Effendon begaf sig till Peking. Det var sonen till en fattig garfvare, som, i stället för att fortsätta sin fars yrke, hade valt de lärdas bana. De till examen nödvändiga penningarne förskaffade sig garfvaren derigenom, att han sålde en idiot, en af den unge kandidatens bröder; ty kinesiska, likasom den romerska lagen tillstädjer fadren att förfoga öfver sina barn som liflösa ting.

Den unge mannen, som kallade sig Tchao, var ytterst vänlig och pratsam, och redan få timmar efter inskeppningen hade han gjort Effendon till sin förtrogne och berättat honom sin lefnadshistoria.

"Om det lyckas mig," slöt han, "att af någon gammal tjensteman tillköpa mig rättighet att intaga hans plats, då skall det öfriga gå af sig sjelft. Men härtill behöfver jag en betydlig summa, och för att vinna denna beger jag mig till Peking, der det finnes vida flera medel till att göra lycka."

"Och hvad ämnar du göra?" frågade Effendon.

"Allt hvad som inbringar Liangs; jag skyr icke tillbaka för något."

Under behagliga samtal förflöt tiden, som annars skulle blifvit bra lång för dem begge, emedan de tusende hinder, som hvarje ögonblick framträda under en fart på kanalerna, ganska ofta föranleda uppehåll och göra vattenvägen odrägligt ledsam och tröttande.

Effendons hjerta klappade högt, då de slutligen sågo hufvudstadens trettio fot höga murar och stego i land. Han hade hunnit målet för sin resa och andades en och samma luft med sin dotter. Framgången af hans resa var ett nytt bevis på hvad modet förmår, och hans hjerta började åter hysa hopp. I en gladare sinnesstämning beträdde han den stora kinesiska hufvudstaden.

De liksom efter ett snöre dragna, trettio alnar breda gatorna, som utsträcka sig i det oändliga, voro så fulla af menniskor, att man blott långsamt kunde komma fram. På begge sidor höjde sig målade trähus, kring hvilkas första våning drog sig ett täckt galleri.

Nedra botten var vanligen upptagen af köpmän, som anropade de förbigående, under det de slog på gongons. Effendon märkte, att hvarje kvarter hade sin

särskilda handel och hvarje bod sin med band smyckade stång, på hvilken var fästad en röd eller svart skylt med köpmannens namn i förgyllda bokstäfver jemte hans slägtregister, företräden och varornas beskaffenhet. Tchao, som redan förut varit i Peking, fagnade sig åt den förvåning, som hans ledsagare icke kunde dölja.

"Allt det der är ännu intet," sade han med denna stolthet, hvarmed man visar främlingen en stads skönheter, som man redan känner: "Ni måste se det kejsrerliga palatset, som omgifves af rinnande vatten, öfver hvilket förer en brygga af jaspis, som föreställer en drake; ty himmelens tempel, hvars hufvudsak uppbares af åttio med guld och azur målade pelare, föreställer himlahvalfvet; det åt Fuh och Con-fu-tse helgade templet; slutligen det stora kejsrerliga biblioteket, tryckeriet, det medicinska tribunalet, hittebarnshuset och koppypningshuset. Peking är en verld, som det skulle erfordras en menniskoålder att lära känna; ty de begge kinesiska och Mantschu-städerna, af hvilka den består, upptaga nära två millioner invånare."

Under det de talade så, hade den unge lärde stigit in i ett herberge, hvarest han redan förut bott, och Effendon följde honom. Faktorn trodde sig kunna antaga, att Tchao, med sin kannedom om Peking, skulle vara i stånd att visa honom väsendtliga tjenster; han meddelade honom samma afton ändamålet med sin resa och frågade honom, om han mot god betalning ville räcka honom vid detta hans företag en hjälpsam hand.

Den unge lärde upptog saken med mycken liflighet och begaf sig följande morgon, sedan han mottagit faktorns föreskrifter, åstad, för att inhemta upplysningar.

Ändtligen hade det lyckats den unge mannen, som inledt bekantskap med Fohus tjenare, att få veta, att den gamle mandarinen hade hos sig en stum flicka, som han utgaf för sin dotter och som han hade bragt med sig på sin senaste resa från Canton.

Dessa detaljer lemnade inga tvifvelsmål mera kvar; Amerikanaren ville dock hafva fullkomlig visshet och skref därför en biljett, som Tchao lofvade bringa i Maries händer. Han kom också verkli-

gen samma dags afton tillbaka med några af den unga flickan i största hast skrifna rader. Hon bönföll honom på det innerligaste om hans betydd.

Anblicken af dessa penndrag gjorde ett obeskrifligt intryck på faktorn: nu var beviset, att hans dotter ännu lefde, i hans händer; han betäckte bokstäfverna med kyssar och tårar.

"För mig till denne man", sade han till Tchao, sedan han flere gånger hade genomläst brevet; "jag vill, att han ännu i dag återger mig min dotter."

"Jag fruktar, att han icke skall göra det," svarade den lärde.

"Hvarför det?"

"Emedan det just nu är den tidpunkt, då kejsaren låter för sig presentera sina första mandariners döttrar samt bror- och systerdöttrar och äktar de vackraste. Om din dotter skulle bli vald, kom Fo-hus rikedom och magt att stiga ofantligt."

"Jag skall tvinga dem att erkänna mina rättigheter!" ropade Effendon.

Men då de kommo till tjenstemannen, denne censor, förvägrades dem tillträde; allt hvad Effendon kunde uträtta, var, att han fick kvarlemnna ett bref, hvaruti han återfordrade sin dotter. Han kom en timme senare för att hemta svar; men Fo-hus tjenare jagade bort honom och förklarade, att de hade befallning att utlemnna honom till polisen, om han ännu en gång vågade komma tillbaka.

Effendon öfvergaf nu allt vidare motstånd och skaffade sig anvisning på domarens boning, der han androg sin klagan.

Stora skänker förmådde denne att genast upptaga saken, och censorn kallades till nästa dag.

Faktorn hade i början hoppats att kunna återropa sig på Tchao's vittnesmål; men då denne hörde talas om rättegången, hade han på ett slugt sätt försvunnit och alla Effendons bemödanden att åter få reda på honom voro förgäfves. Han visade sig därför ensam inför domaren och ställde sig midt emot Maries rövare.

Denne var en liten gammal man med hvitt skägg, ett listigt och illparigt ansigte; i handen bar han en käpp af dyrbart trä, omgifven af guldbokstäfver. Han hade iklädt sig sin statsklädning: en sidenrock, smyckad med två gripapar, skor med krökta läspetsar och en hatt af

violett filt med en dyrbar sten, hvilken antydde hans värdighet.

Effendon berättade historien på domarens uppmaning, huru han gjort den upp-täckt, att hans dotter var hos censorn, och begärde till slut, att hon skulle återgifvas honom.

Fo-hu tog ordet och uttryckte först sin förvåning öfver denne främling, som vågade att angripa en af det himmelska rikets första embetsmän. Derefter förklarade han, att hans begäran måtte brännmärkas med Siu*)-tecknet, och lät flera af sina slafvar komma, hvilka, sedan de vidrört jorden med sin panna, betydade, att den unga flicka, som bodde hos deras herre, var dotter till en hans broder, som nyss aflidit i Canton.

Men Effendon lät icke skrämman sig af detta vittnesmål, och vidhållande sitt påstående med en ihärdighet, som satte domaren i förvåning, begärde han, att den stumma skulle bringas inför domstolen, på det att hon sjelf måtte afgöra.

"Såvida hon är Fo-hus brorsdotter, så känner hon naturligtvis icke mig, och är hon än beröfvad talförmåga, skola hennes åtbörder tillräckligt bevisa, om hon är främmande för mig; men om motsatsen inträffar och hon störtar mig tillmöte och kastar sig i mina armar, då skolen jag ej längre tvifla på sanningen af mitt påstående."

Vid detta förslag bleknade Fo-hu och han invände, att det vore opassande att låta en dame af så ädel börd inställas inför rätta.

"Låt henne komma beslöjad," sade Effendon, "men komma måste hon, ty ensamt hon kan afgöra oss emellan."

Domaren befallde sina tjenare att begifva sig till censorns hus, för att hemta brorsdottern. Fo-hu, som slutligen måste låta nöja sig härmed, medskickade en af sina slafvar, som han sakta gaf några förhållningsreglor. Effendon, som just tafade med domaren, märkte ej detta.

Sedan man en lång stund väntat, visade sig äntligen de tjenare, man bortskickat.

Slafven och Fo-hu vaxlade blickar.

"Har ni funnit, hvad ni sökte?" frågade domaren.

"Hon står vid ditt tribunals dörr," svarade rättsbetjenten.

*) Lögnare.

"Då skall hon stiga in," ropade Effendon, som icke kunde styra sina upprörda känslor.

Men Fo-hu gaf ett tecken, att man skulle vänta.

"Jag har ännu en begäran."

"Tala!"

"Om denna unga flicka erkänner mig som sin farbror, så är han en lögnare."

"Utan tvifvel."

"I så fall fordrar jag, att han ådömes ett exemplariskt straff, för att bevisa alla, att en elak handling lika säkert finner sitt straff, som persikoträdet bär sina blommor."

"Det är rättvist," svarade domaren, "och skall enligt din begäran bli verkställt; men vi skola först se den unga flickan."

Rättsbetjenterna öppnade dörren och läto henne inträda.

Effendon störtade emot henne; men stannade plötsligen med en åtbörd af förvåning. Detta korta lif, denna vacklande gång, dessa händer med långa naglar voro icke hans dotters händer, icke hennes gång eller lif.

"Marie!" utropade han darrande och med utbredda armar.

Den unga flickan såg på honom, tycktes förskräckt, och skyndande rakt förbi honom, kastade hon sig i Fo-hus armar, som om hon ville anropa hans beskydd.

"Du ser det," sade censorn triumferande, "hon känner dig icke."

"Det är omöjligt," utbröt Effendon, som kämpade mot sitt eget tvifvel. "Marie! Marie!"

Och störtande mot flickan, ryckte han slöjan från hennes ansigte! Men han steg med ett smärtsamt rop tillbaka: dessa drag voro honom obekanta.

Fo-hu begärde den oförskämde bedragarens bestraffning, och domaren befallde rättens betjenter fasttaga honom. Men Effendon fordrade att man ännu en gång skulle undersöka hos Fo-hu: dock förklarade domaren, att hans bedrägeri var tillräckligt bevisadt.

"Och då jag har lofvat en exemplarisk bestraffning, så dömmar jag dig, Kan-ho, att tvenne år bära Tcha i statens fängelser. Detta ske som befallt."

(Forts.)

Caseys afförande från fängelset.

Kings mördande.

Säkerhets-utskottet i Californien.

En af de märkvärdigaste revolutioner, som nånsin egt rum, har nyligen dämpats. Det var ett högst farligt experiment, ett förfärligt exempel i ett civiliseradt land, uti hvilket blott lagen borde vara rådande; men enligt föreliggande bevis var det en nödvändighet att anlita den förs'a naturlagen, själfbevarelsen.

Californiens folk och synnerligen hufvudstaden San Franciscos, beröfvade vederbörande myndigheter deras magt, den de missbrukat; folket trädde tillsammans för att skydda sig och sjelft taga lagens verkställande om händer. Således var revolutionen i San Francisco icke pöbelvälde och anarki, utan ett kraftigt försök af de bästa bland folket mot den bestående magtens laglöshet, en användning af lynchlagen i stor skala mot brottslingarna och de med dem förenade myndigheterna, ett uppträdande af "regulatorer" i massa, så som man ofta sett i åt skilliga nybildade stater i Amerika, äfven i Californien redan en gång förut, då straxt efter guldets upptäckande derstädes alla nationers afskräde strömmade dit.

Under de senare fem eller sex åren hade åter en mängd slödder, tjuftar, mördare,

spelare eller förtviflade menniskor samlat sig i guldlandet, synnerligast i San Francisco. Under det att de ärlige endast tänkte på ögonblickets vinst, och med oförlätlig liknöjdhet hvarken brydde sig om statens eller städernas angelägenheter, voro bofvarne så mycket mera i rörelse, tills det lyckades dem att bringa sig sjelfva och sina hjälpares hjälpare till de inflytelserikaste embeten, ja till och med till domarebefattningar. Att rätt och rättvisa under sådana förhållanden icke kunde komma i fråga, kan väl hvar och en inse. Dråp skedde offentlig med den största fräckhet och mördarne funno — skydd hos domrarna, deras kamrater. Det låg en qväfvande oro öfver San Francisco, ty ingen var säker till lif och gods under verkliga bofvars och mördares styrelse. Modigast och mest afgörande uttalade sig mot dessa förhållanden James King, som i San Francisco utgaf en tidning, en hedersman i ordets vidsträcktaste bemärkelse och därför högt anedd af alle rättänkande. Också yttrade han sig afgörande mot en viss Casey, som i New-York var straffad för brott, men hade i Francisco genom sina kamrater fått bekläda ett embete, och Casey nedsköt honom på

ljusa dagen med den största kallblodighet midt på gatan.

Denna blodiga handling gjorde ändtligen slut på folkets tålmod. Casey hade öfverlemnat sig åt sina vänners dom, hvilka, för hans säkerhets skull, hade bragt honom i fängelse. Men folket visste, att icke ett hår skulle bli krökt på hans hufvud, det reste sig därför som en man. Så kunde och finge det ej längre gå, hette det allmänt. Flera ansedda män trädde tillsammans, för att öfvertaga ledningen af upproret mot myndigheterna, en slags provisorisk regering bildades under namn af säkerhetsutskott. Alla med dem liktänkande grepo till vapen och ställde sig till utskottets förfogande. Då allt var förberedt och sedan King fått en högtidligare begrafning än någon före honom i San Francisco, upptogade ett par tusen beväpnade framför fängelset, för att med våld uttaga Casey och en annan mördare och inställa dem för säkerhetsutskottet, som förblef permanent församladt i en stor byggnad.

Först visade sig tvåtusen man, samtliga beväpnade med bössor. Efter dem följde femhundra andra, som hvardera höll en revolver i handen. Tusentals nyfikne upp-

fyllde platsen framför fängelsebyggnaden och de tillstötande gatorna; men de förhöllo sig lugna, ty de visste, att en stor handling af folkrättvisa skulle fullbordas. Man hörde ej annat än de beväpnades taktmässiga steg "och aldrig har San Francisco sett ett högtidligare tåg." Mot fängelsets port uppställdes en kanon, för att inskjuta densamma, om man vägrade att öppna. Emellertid vägrade man icke; utskottets utskickade kunde obehindradt stiga in och efter få ögonblick kommo de tillbaka med Casey, som var dödsblek, ty han anade sitt öde. Man satte honom i en vagn, som beledsagades af beväpnade till häst, och bragte honom in för säkerhetsutskottet. En timme derefter hemtade man likaså försigtigt en annan mördare, Cora, ur fängelset.

Trehundrade borgare, som aflöstes hvar tredje timme, hade vakt vid den byggnad, hvaruti säkerhetsutskottet höll sin session, och tvenne kanoner voro så ställda, att de kunde betryka de närmaste gatorna. En sherif, som i autoriteternas namn skulle begära de begge fångarnas återlemnande, kunde icke hinna fram till utskottet. Staden väntade domen i den yttersta spänning, men exemplet skulle statueras på ett särdeles högtidligt sätt: på den mördades begrafningsdag blefvo de begge mördarne, sedan säkerhetsutskottet förhört dem, en timme efter den skjutnes högtidliga bisättning, upphängde i en af sessionsrummets fensterposter.

Detta var början till utskottets verksamhet, hvilken sedan fortfarit som landets regering. Det lät häkta många brottslingar och deportera dem till Australien och Sandwichöarne; andra erhöillo förståndigande att sjelfva aflägsna sig, såvida de icke ville med våld bortföras. En ledamot af högsta domstolen, Terry, nedstötte en af säkerhetsutskottet, då denne ville arresteras en skurk, som var f. d. domarens vän. Derefter barrikaderade han sig med flera anhängare i en offentlig byggnad och man måste bruka våld för att föra honom i häkte.

Statens guvernör ansåg utskottets tillgöranden som revolution, förklarade dess medlemmar för rebeller och uppmanade folket att väpna sig och ställa sig till hans förfogande, på det att "lagens herravälde" måtte återställas. Blott några få hundra motsvarade hans uppmaning.

Äfven befälhafvaren öfver den i Franciscos hamn liggande amerikanska eskadern nekade att understödja honom. Utskottets stridskrafter ökades deremot dag för dag, så att detsamma slutligen hade att förfoga öfver 6,000 beväpnade med trettio kanoner.

Den klaraste blick öfver förhållandena gifver utskottets tal "till folket," hvarur vi här skola meddela ett utdrag.

"Folket har rest sig i förtroende till sin ärfda rätt och magt. I flera år har detta folk tåligt väntat och bemödat sig, att på fredlig väg och i öfverensstämmelse med lagens former afvända det onda, som blottställt vår stad för bespottelse. Bedrägeri och våld ha gjort hvarje ansträngning omöjlig, och lagarna, till hvilka folket blickade upp efter beskydd, voro i verkligheten af noll och intet värde, så att de snarare voro en sköld för det onda och begagnades som ett väldigt verktyg, för att bringa tyranni och missöde öfver oss.

"Organiserade band af alla politiska partiernas laglösa människor eller sådana, som af egennyttiga bevekelsegrunder uppställda egna trosbekännelser, ha fördelt embetena emellan sig eller sålt dem till de högst bjudande och tillika omgifvit sig med passande verktyg, uppsyningsmän och domare, som följde deras vink.

"De hafva tagit öfversittare och landstrykare i sold, för att med våld förstöra vallistorna och afhålla fredliga borgare från att på ett lagligt sätt försäkra sig om de afgifna rösternas antal vid våra val. De ha bedrägligt inrättade valurnor, med falska sidor och bottnar, så beskaffade, att falska valesdalar, som förut voro deri gömda, derigenom kunde förblandas med de riktiga valesdalarne. Förfalskare från andra städer och länder och ostraffade brottslingar ha förvaltat de offentliga medlen och statens egendom, och sålunda tillroffat sig skatter, utan att nånsin hvarken med hand eller hufvud ha verkställt ett ärligt dagsarbete. Härigenom har vår stads sköna arf förskingrats, våra gator och varf äro ruiner, och en ofantlig skuld kommer att belasta en kommande generation med bekymmer och armod. Juryinrättningen har blifvit ett gäckespel och dess användande ett stöd för hundratals mördare, hvilkas blodiga händer framkallat detta tyranni, och med

bowieknifven och pistolen icke blott bragt till tystnad den förolämpade pressens fria stämma, utan jemväl den förtrampade borgarens uppskakande rop om rättvisa. — —"

Enligt de senaste underrättelser har utskottet återlemnats sin magt i folkets händer. Det har frivilligt och utan våld afträd och det med heder. Dess anhängare, under senare tiden ökad till 10,000 man med många kanoner och rytteri, drogo genom gatorna med flygande fanor och klingande spel och gäfvos således utskottet en betecknande hyllning vid dess återvändande till det enskilda lifvet. Men enligt de äldra nyaste underrättelser blef utskotts presidenten William Coleman straxt derefter häktad för högförräderi. Detta har rimligtvis gifvit anledning till nya förvecklingar, hvartill vi senare torde återkomma.

Qvinnan.

Af Washington Irving. Fri översättning af G. L. T.

Jag har ofta haft tillfälle att erfara den själsstyrka, hvarmed qvinnan bär de största missöden. De olyckor, som nedslå mannens mod, synas väcka det svagare könets krafter, och gifva åt dess lynne en oförskräckthet, som gränsar till hjeltomod. Intet är mera rörande än att se en mild och öm varelse, som på lyckans lätta bana var svag, fruktande och ömtålig vid de minsta motgångar, på en gång höja sig i hela sin själs kraft och blifva mannens tröst. Den orubbliga fasthet, hvarmed hon lider ödets hårdaste slag, framställer för oss ett herrligt skådespel. När den stolta eken är krossad af blixsten, slätar ännu rankan, som omgifvit honom med sina vänliga blad och genom honom blifvit lystad i sol-ljuset, sin böjliga, fina stam omkring honom, och söker att upprätthålla hans brustna grenar. Det är på sådant sätt qvinnan, som beror af mannen och som för honom är blott en prydnad under hans lyckliga dagar, blifver hans tröst och hans styrka under de olyckor, som Försynen skickar honom. Då hemtar hon krafter ur sin innersta själ, och upprätthåller hans mod och förbinder hans brustna hjertas sår.

En dag uttryckte jag min lyckönskan till en män, som omkring sig hade en

blomstrande och genom kärlekens band förenad familj. "Jag kan ej önska dig ett lyckligare öde" — svarade han med förtjusning — "än det att ega hustru och barn, som älska dig." — Jag har isanning sett, att en gift man, som mötes af olyckor, lättare öfvervinner dem, än den man, som ej är det. Detta kommer till någon del deraf, att hans ansträngningar äro fördubblade genom de älskade varelsers behof, som af honom vänta sin bergning. Hans hjerta är belönadt af husliga njutningar; hans sjelfkänsla upprätthålles af den tanken att, oaktadt de förödmjukelser, som vänta honom utom hans hydda, han äger derinom en liten värld, der han är herre.

Den ogifte deremot bortslösar ofta sitt goda. Han ser sig ensam och åt sig sjelf lemnad; hans hjerta upplöses småningom som ett hus, hvilket förfaller, emedan det bebos af ingen.

Dessa betraktelser återkalla i mitt minne en liten huslig händelse, hvartill jag varit vittne. — Min vän Leslie hade gift sig med en ung flicka, skön, god, intagande och med utmärkt god uppfostran. Hon egde ingen förmögenhet, men min väns egen var betydlig, i följd af lyckliga handels-företag. Han gladdes af tanken att göra sin makas lycka. "Mitt lif" — sade han — "skall blifva en oafbruten lycksalighet och tjusning." — Olikheten i de unga makarnas lynne bidrog att befästa deras förening. Min väns lynne var svärmiskt och något allvarsamt; hans hustrus var idel lif och glädje. Jag såg ofta den stumma beundran, hvarmed Leslie betraktade sin fru i sällskapskretsarna, hvilkas förtjusning hon var genom sitt muntra umgänge, och huru hon under allas bifall vände sig till sin man, liksom hon endast sökte att behaga honom. När hon stödde sig vid hans arm, bildade hennes smidiga vext en behaglig motsats med Leslie's höga gestalt och manliga former. Det uttryck af förtroende hvarmed hon betraktade honom, tycktes hos honom väcka stolthetens och ömhetens triumf; det syntes som sjelfva hennes svaghet, stödd af honom, gjorde, att han älskade henne ännu mer.

Aldrig vandrade något par på den äkta kärlekens bana med en skönare utsigt till sällhet. Men olyckan ville att min vän blottställde sin förmögenhet genom

allt för stora och djerfva spekulationer. Han var gift sedan några månader, då han genom en kedja af oväntade händelser fann sig med ens bragt nästan till fattigdom. Någon tid dolde han sin olycka; men han syntes alltid nedslagen; hans lif var en beständig ängslan, som blef allt odrägligare genom nödvändigheten att beslöja sin sinnesförfattning med ett leende ansigte inför sin afgudade maka, hvilken han ej ville bedröfva med denna nyhet.

Men kärlekens genomträngande öga upptäckte snart, att någon oro plågade den olycklige Leslie. Hans förändrade blick, hans qväfda suckar kunde ej länge bedraga hans unga maka. Hon använde hela ömhetens makt för att återföra lugnet i hans hjerta, hvars oro hon såg, utan att kunna misstänka dess orsak. Ju mer han fann henne värdig sin kärlek, dess mer sönderslets han af den tanken, att han snart skulle se henne olycklig. Ännu någon tid, sade han till sig sjelf, och detta smålöje skall försvinna från hennes läppar; dessa ögons glans skall utplånas af sorg; detta hjerta skall nedtryckas, liksom mitt eget, af bekymmer och smärta.

En dag kom han till mig och berättade sin olycka med uttryck af den djupaste förtviflan. Sedan jag hört hans klagan, frågade jag, om hans fru var derom underrättad. Vid denna fråga utbrast han i tårar. "För Guds skull," sade han, "om du har medlidande med mig, tala ej om min hustru; tanken på henne kommer mig att förlora förståndet." — "Men hvarföre?" — frågade jag. "Hon skall ändå veta det förr eller senare; du kan ej länge dölja det, och hon skulle kunna bli underrättad derom på ett mera förkrossande sätt, än om du sjelf säger henne det; ty dens röst, hvilken man älskar, mildrar det allrasvåraste." — "Men hvilket slag skall jag ej gifva henne, då jag omtalar att jag är störtad i elände, att hon måste neka sig livvets behag, sällskapsnöjet, allt, för att med mig försmäktas i fattigdom? O, detta skall krossa hennes hjerta . . .!"

Jag såg, att han behöfde utgjuta sin sorg; jag lemnade fritt lopp åt hans klagan, ty det lättar hjertat. Ändtligen föll han i en dyster tystnad.

— "Men hurukan du dölja det för din

hustru? Det är oundvikligt, att hon får känna förhållandet; du måste ju taga dina mått och steg i dina nu förändrade omständigheter: du måste ändra hela ditt lefnadssätt." — Jag märkte en häftig smärta genom hela hans väsende. — "Låt ej detta nedtrycka dig, jag är säker på att du aldrig byggt din lycka på det yttre skenet; du har ännu vänner, varmt tillgifne vänner, hvilka icke skola tänka mindre väl om dig derföre att din bostad blir mindre lysande, och säkerligen fordras ej ett palats för att vara lycklig med en qvinna sådan som din Mary." —

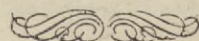
— "Jag kunde lefva lycklig med henne," — utropade han med hänryckning — "i den ringaste koja! Jag kunde nedstiga med henne till fattigdom och mörker! Jag kan det, — jag kan det — Gud välsigne henne — Gud välsigne henne!" — utropade han, på nytt utbristande i en slags hänryckning af sorg och ömhet.

— "Och tro mig, min vän, — sade jag i det jag varmt tryckte hans hand — "tro mig, hon skall vara densamma för dig, ja! ännu mera, det skall blifva en orsak till stolthet och triumf för henne; det skall framkalla all den kraft, hvaraf hennes natur är mäktig, ty det skall glädja henne att få bevisa dig, att hon älskar dig blott för din egen skull. Det finnes i hvarje trofast qvinnohjerta en gnista af himmelsk eld, hvilken slumrar i lyckans klara dagsljus, men återigen fattar eld och strålar och flammor i motgångens mörka timma. Ingen man känner rätt den qvinnan, vid hvilken han är fästad, ingen man vet hvilken ledande engel hon är, tilldess han tillsammans med henne genomgått denna världens bittra pröfningar."

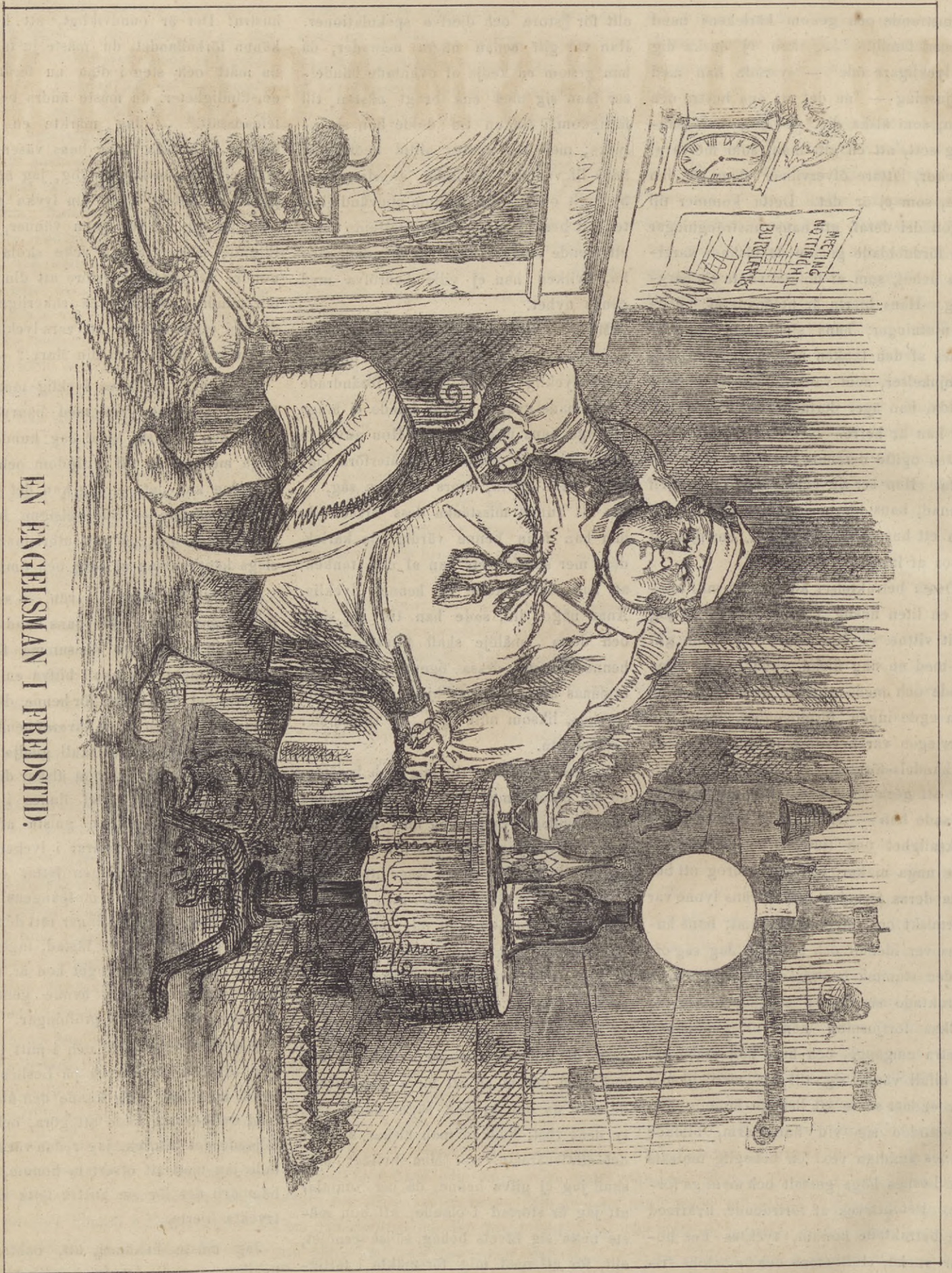
Det var i mitt sätt och i mitt tal något, som gjorde intryck på Leslie's upprörda inbillning. Jag kände den åhörare, med hvilken jag hade att göra, och fullföljande det intryck, jag redan väckt, slutade jag med att öfvertala honom, att gå hem och der för sin hustru lätta sitt betryckta hjerta.

Jag måste bekänna, att, oaktadt allt hvad jag sagt, kände jag likväl någon farhåga för utgången; hvem kan beräkna dens sinnesstyrka, hvars hela lif varit en kedja af nöjen?

(Forts.)

EN ENGELSMAN I FREDSTID.

Härmed följer Romanbihanget: "Genom Strid till Frid," pag. 89—96.

Nästa No utgifves Söndagen d. 2 November.

C. PETERSENS OFFICIN 1856.